

Predsednica Republike Slovenije

NATAŠA PIRC MUSAR

**Govor predsednice republike na slovesnosti ob državnem prazniku
priključitve Primorske k matični domovini**
Lipica, 12. septembra 2026

Velja govorjena beseda.

*Spoštovani prvi predsednik Republike Slovenije,
spoštovane poslanke in spoštovani poslanci, županje in župani,
spoštovane Slovenke in spoštovani Slovenci, državljanke in državljani, prebivalke in prebivalci,
zamejske Slovenke in zamejski Slovenci,
predvsem pa drage Primorke in dragi Primorci.*

Veseli me, da lahko skupaj praznujemo državni praznik priključitve Primorske k matični domovini ter se s spoštovanjem in ponosom poklonimo pogumu in neomajnosti Primork in Primorcev, ki so se odločno in uspešno uprli proti fašizmu in nacizmu. Takoj po koncu prve svetovne vojne sta dozorevala prebujenje in spoznanje, da si Slovenke in Slovenci zaslužimo svobodo in narodnostne pravice ter življenje v skupni državi. Vendar smo si pravico do lastne identitete, jezika, izobraževanja, kulture in ustvarjanja morali izboriti, kar smo storili z zanosom, vizijo, uporom, pogumom in velikimi žrtvami.

Primorke in Primorci ste v obdobju med obema vojnama več kot dvajset let trpeli zaradi fašističnega nasilja. Več kot 300.000 Slovenkam in Slovencem so bile s sistematičnim raznarodovanjem in zatiranjem grobo kratene človekove pravice. Obseg in brutalnost fašističnega nasilja ter načrtne poskuse izbrisa narodne prisotnosti zgovorno dokazujejo dejstva. Fašistične oblasti so poitalijančile slovenske šole, zaprle stotine kulturnih, športnih, mladinskih, socialnih in kulturnih društev, gospodarskih zadrug, denarnih zavodov, narodnih domov in knjižnic. Njihov namen ni bil le uničenje slovenskih ustanov. Z vso silovitostjo so želeli zatreti jedro skupnosti ter jezik, družine, šole, kulturo, spomin, zavest in občutek pripadnosti, torej vse, s čimer so ljudje uresničevali in živeli svojo narodnost.

Zgodovina kaže, da so v najtežjih časih pri iskanju pravice in svobodnega odločanja mladi pogosto ključni nosilci sprememb, idej in sanj o prihodnosti. Zato ne preseneča, da so jedro enega prvih organiziranih protifašističnih uporov v Evropi pogumno in odločno vodili mladi borbaši in tigrovc. Prav tako sta se slutnja gorja in neuklonljivi duh upora izrazila v umetnosti še ene izjemne mlade osebnosti – Srečka Kosovela. Na njegovo pesniško ustvarjanje sta vplivala viharo dogajanje in domači Kras. Tudi zato je v evropski umetnosti pustil neizbrisno in globoko sled.

Kosovelovi verzi niso le odsev časa, v katerem je živel, temveč tudi izraz nemira, zavesti in upanja generacije, ki je odrasčala v času sistematičnega zatiranja in preganjanja. Kosovel je v kraški pokrajini prepoznal lepoto rodne zemlje in tesnobo časa, v katerem je bila slovenska beseda izrinjena iz družbenega življenja. Njegova poezija je postala glas generacije, ki se ni želela sprijazniti s svetom krivic, nasilja in odrekanja pravici do lastne identitete.

Spoštovane in spoštovani, drage Primorke in dragi Primorci, Slovenke in Slovenci, prebivalke in prebivalci, državljanke in državljani.

Upor na Primorskem ni živel le v skrivnih organizacijah in partizanskem osvobodilnem boju, temveč tudi v besedi, kulturi in umetnosti. Kosovelov poziv k temeljnim družbenim vrednotam, resnici in človečnosti ostaja brezčasen. Čas, v katerem živimo, je drugačen, vendar vrednote, ki jih je izpovedoval, ostajajo enako pomembne in žive tudi danes. Resnica je še vedno temelj svobodne družbe, solidarnost je še vedno moč skupnosti, enakost je tudi zdaj merilo naše pravičnosti, tovarštvo pa pripravljenost, da ne ostanemo ravnodušni ob krivicah, da se slišimo in si medsebojno pomagamo.

Zaskrbljena sem, ko gledam svet okrog nas: porušena mesta, razseljene družine, otroke brez otroštva in ljudi, ujete v vojne. Dogajanje v Gazi, Ukrajini, Sudanu, Sahelu, Hormuški ožini in drugje nas opominja, kako krhka je meja med mirom in nasiljem. Ne smemo dopustiti, da bi podobe uničenja, trpljenja in obupa postale nekaj običajnega. Prav nasprotno – ko je človečnost na preizkušnji, potrebujemo pogum, da ostanemo ljudje.

Svet prihodnosti, ki ga bomo zapustili mladim, bo takšen, kot ga ustvarjamo danes s svojimi odločitvami in dejanji. Prihodnost ni nekaj, kar nas čaka. Gradimo jo skupaj, vsak dan, z vsako odločitvijo in besedo ter vsakim dejanjem. Vsak od nas jo gradi. Brez srčnosti in človečnosti pa ne bomo uspeli.

Spoštovane in spoštovani.

Ponosno in doživeto, v skupnem utripu in skupnem dihu praznujmo državni praznik priključitve Primorske k matični domovini.

Živela Primorska. Živela Slovenija.